

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177

PODUREDNIŠTVO:

Trieste, Vico d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina L. 1.250

Letna naročnina L. 2.500

Letna inozemstvo L. 3.500

Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XIX. - Štev. 23 (953)

Gorica - četrtek, 8. junija 1967 - Trst

Posamezna številka L 50

Gospa Sveta loči duhove

Narodna nestrpnost, ki so jo ponovno pokazali koroški Nemci, organizirani v Heimatdienst, ob priliki nameravanega vseslovenskega romanja h Gospe Sveti 9. maja, je med samimi poštenimi Avstrijci povzročila negodovanje in odklonilno stališče.

Tako je s tem v zvezi govoril 30. maja na celovškem radiu socialist Petrunigg. Obsodil je postopanje oblasti, ki so romanje preprečile pod pretvezo, da so bile varnostne prometne sile na cestah preslabotne, da bi bile obvladale množično gibanje vozil h Gospe Sveti. Izrazil je svoje začudenje, da se je ta občutek pojavil prav ob priliki najavljenega vseslovenskega romanja. Ironično je pripomnil, da bo najboljše, če bi v bodoče na Ljubelju na avstrijski strani postavili napis: »Kranjcem vstop prepovedan« ali pa »Slovenec dovoljeno le potovati skozi Koroško, ne pa se ustaviti na cesti, ki pelje mimo Gospe Svete.« Tako bo vsaj avstrijska »demokracija« lahko prišla tudi formalno do izraza; naj ves svet vidi, da avstrijske oblasti izvajajo diskriminacijo nad turisti kakor je to primer ZDA, kjer zamorci v določene lokale nimajo dostopa. Približno tako se postopa s Slovenci. Zdi se, kot da bi bili manjvredni ljudje, tujci drugega razreda.

TRN V PETI ALI DRUGI PREBIVALCI KOROŠKE

Tudi Narodni svet koroških Slovencev je sklenil vložiti interpelacijo (vprašanje) na koroško deželno vlado, ali ji je znano, zakaj se vseslovensko romanje 9. maja ni moglo vršiti in kaj misli ukreniti za v bodoče, da se taki nevskečni primeri ne bodo več ponavljali.

Medtem pa zganja nemškutarski župnik pri Gospe Sveti Mucher naprej svoje nerodnosti. Ko mu je kanonik Glinšek iz Ljubljane sporočil, da bo prišel s skupino romarjev, mu je odgovoril, da lahko pride, a da ne želi, da bi se opravljale prošnje za slovenski narod ob 1200-letnici pokristjanjenja koroških Slovencev (ki jih je prinesel naš list 4. maja), ker Gospa Sveta ni slovensko svetišče, ampak župna cerkev za nemško govoreče vernike. Sploh ni koroškim prenapetostem všeč, da smo Slovenci iz Gospe Svete napravili svoj verski simbol, kraj, kjer se je naše krščanstvo rodilo in da jo imamo za božjo pot. Po njihovem Gospa Sveta ni nič drugega kot ena izmed mnogih koroških fara, za katero ni razloga, da bi se jo poveljevalo ali dajalo prednost.

Isti župnik Mucher je pisal tudi ravnatelju malega semenišča v Vipavi, ki so tudi bili najavili svoje romanje, da lahko pridejo in molijo na kraju, kjer je pokopani sv. Modest, apostol nemških rodov in drugih prebivalcev Koroške. Ubogi župnik! Beseda Slovenec ga tako dirme, da je ni zmožen niti zapisati, kaj šele izgovoriti in si pomagati z opisom »drugi prebivalci« Koroške. Res se čudi mo celovškemu škofu, da pusti na tako občutljivem kraju, kakor je Gospa Sveta, kjer naj bi se še posebej gojila binkoštni duh prve Cerkve (»in vsak jih je slišal govoriti v svojem jeziku«, Apd 2, 6), moža, ki je prepoln narodne nestrpnosti in ravno nasprotno od tega, kar se po vsem svetu uveljavlja po končanem koncilu.

GOSPA SVETA ZOPET SLOVENSKA BOŽJA POT

Medtem pa prihajajo iz Slovenije skoro vsak dan nove skupine h Gospe Sveti, na veliko nevoljo župnika Mucherja in ostalih nemških nestrpnih seveda. Navadno se G. Mucher kar skriva v župnišču ali pa se napravi odsotnega, kakor je to storil 24. maja, ko je prišel mariborski škof. Naših romarjev seveda to ne moti; saj prihajajo h Gospe Sveti, da pozdravijo Mater božjo, ne pa njega.

Dne 18. maja je prišlo 140 slovenskih vernikov s tremi avtobusi iz Škocjana in z Bučke na Dolenjskem, poleg njih pa še dva avtobusa z ljubljansko registracijo, dva s celjsko, dva z mariborsko in eden

iz Prekmurja. Na praznik sv. Trojice, 21. maja, je poromalo h Gospe Sveti okoli tisoč Slovencev, predvsem z Goriške, Dolenjske in Ljubljane. Enajst duhovnikov je somaševalo. Romarji so vedeli povedati, da so jih domačini prijazno sprejeli.

Tako se v svetišču pri Gospe Sveti stalno razlega slovensko petje. Spovednice so oblegane, cerkev je polna, pri grobu sv. Modesta gore številne lučke, ki sv. obhajilo pristopajo skoro vsi navzoči. Večina romarjev nato obišče še grob sv. Eme na Krki. Tam pa je vse drugače. Vedno jih pozdravijo zvonovi iz mogočnih zvonikov, prihitijo tamkajšnji župnik-pater, sprejem, ki ga doživijo je topel, čisto različen kot ga nudi župnik Mucher. Župnika na Krki je zanimalo, če bo prišlo še dosti romarjev iz Slovenije. Dobil je odgovor, da še veliko, na tisoče.

Medtem pa se naši koroški Slovenci pripravljajo, da bodo poromali tudi oni. V septembru nameravajo napraviti medžupniško romanje na Sveto goro pri Gorici. Tako Mati božja letos bolj kot kdaj prej povezuje vse Slovence, kjer koli že prebivajo v eno samo družino in narodno občestvo, tako kot pravi naš pesnik: »Bog živi vse Slovence, pod streho hiše ene!«

»Nevarnost z juga«

Pretekli mesec je imel koroški Heimatdienst (Domovinska služba) svoje letno zborovanje v Celovcu. Udeležilo se ga je okrog 200 zaupnikov iz Južne Koroške, to je z ozemlja, kjer živi slovenska manjšina. Vsa poročila so izvenela v grožnjo, da bodo Avstrijci zvesti Korošci uporabili vsa razpoložljiva sredstva, da preprečijo »nesramne in pretirane« zahteve slovenske manjšine.

Govorniki so ugotovili, da postaja »nevarnost z juga« t.j. iz Slovenije vedno večja. Titov obisk na Dunaju da je to nevarnost še okrepil. Od Tita ne more slovenska skupnost na Koroškem pričakovati nobenih ugodnosti. Tito sam je namreč dejal, da zanj ne obstaja problem narodov ali manjšin, temveč le socialistični človek. Tega je treba oblikovati in razvijati, ne pa nacionalne zavesti. Zato nemško in vindišarsko govoreči ljudje na Koroškem odklanjajo, da bi jih šteli med slovensko manjšino. Vindišarji so po trditvah koroških Nemcev tisti Slovenci, ki govorijo koroško slovensko narečje in se čutijo Avstrijci, Slovenci pa naj bi bili le tisti, ki govorijo književni jezik in simpatizirajo z Jugoslavijo.

Na zborovanju je bila ponovno iznešena zahteva, naj bi se izvedlo na Južnem Koroškem tajno glasovanje, kdo se čuti Slovenca. Člani Heimatdienta dobro vedo, zakaj to zahtevo postavljajo. Ker poznajo koroške Slovence, ki so mnogi ustrahovani, mnogi gospodarsko od Nemcev odvisni, mnogi nezavedni, so prepričani, da bi tako glasovanje dalo prav njih trditvi, da Slovencev ni več kot dva odstotka, da je torej nesmiselno govoriti o kakih pravicah in zaščiti manjšine. Na splošno jo ohranjajo pri življenju le slovenski duhovniki s svojo »protizakonito« dejavnostjo. (Lepo priznanje naši duhovščini, ki kot v preteklih časih nosi težo narodno-obrambeno boja, pa prejema potem iz Ljubljane ali od naših levičarjev v Italiji navzdevek »protijudska«).

Po mnenju koroškega Heimatdienta so Slovenci s svojimi pretiranimi zahtevami sami krivi, če se je povečala budnost avstrijskih Korošcev in so pripravljeni na stopiti proti izzivanju 2 % slovenske manjšine z vso odločnostjo, kajti to pomeni za večino samoobrambni boj, ki ga je odločena izvajati tudi sama, proti volji Dunaja, kateri jo je itak do sedaj vedno pustil na cedilu.

»Če bo komu kljub temu prišlo na misel — je bilo rečeno med drugim na zborovanju — da se zopet uvede nasilna dvojezična šola ali postavijo dvojezični na-

V ponedeljek v jutranjih urah so začele vse arabske države, ki mejijo na Izrael, svoj že dolgo zasnovani napad na judovsko ozemlje. »Izbrisali bomo Izrael z zemljepisne karte«, je pred nedavnim vzkliknil egiptovski diktator Nasser. In nahujskane množice v Kairu so zadnje dni vpile po ulicah: »Hočemo vojno!«

Sedaj jo imajo, toda ne kot so si jo oni zamišljali. Izraelcem je že prvi dan boj uspelo v zraku ali na tleh uničiti večino egiptovskih in jordanjskih letal. Po prvih spopadih so na vseh treh frontah Judje prešli v protinapad. Zasedli so mesto Gazo ob Sredozemskem morju, kraj, ki je znan iz sv. pisma Stare zaveze. Tam so živel bojoviti Filistejci, smrtni sovražniki izvoljenega naroda, tam je živel tudi orjak Samson, ki ga je premotila Filistejka Dalila. Izraelci so v mestu zajeli 250.000 arabskih beguncev iz Palestine.

Vzdolž ceste in železnice so nato Izraelci ob sredozemski obali

udarili naravnost na Sueški prekop. Pri tem so širom na sinajskem polotoku uničili 45 utrjenih postojank in izločili iz boja 200 egiptovskih tankov. Pot do prekopa jim je postala s tem odprta. Približali so se mu na 30-50 km. Nasser je v naglici sklenil zapreti to važno prometno pot vsem tujim ladjam.

Najbolj je izraelski protinapad prizadejal Jordanijo, ki je bila ves čas najmanj naklonjena Nasserjevi pustolovščini. Izraelci so v hudih bojih, v katerih je padlo 500 ljudi, zasedli ves stari Jeruzalem. Prvič po letu 1948 so mogli spet videti »zid žalovanja«, stopili so na kraj, kjer je stal Salomonov tempelj, njihova je Oljska gora, cedronska dolina, gora Kalvarija je v njihovi posesti, prav tako cerkev božjega groba. Izraelske čete hitijo proti Betlehemu in Hebronu, kjer je živel in bil pokopan oče judovskega ljudstva Abraham. Jordanija je zgubila praktično vse letalstvo in je že zaprosila po vladi Združenih držav Sev. Amerike za prenehanje sovražnosti.

MORALNI KRIVCI SPOPADA

Izraelska država se je rodila 14. maja 1948 na podlagi sklepa Organizacije združenih narodov, ki ga je bila podprla tudi Sovjetska zveza potem ko so britanske čete zapustile Palestino. Dalo bi se razpravljati še in še, ali je bilo modro ustvariti novo državo sredi arabskega ozemlja. Toda dejstvo danes je tako, da izraelska država živi, da ima 2 milijona prebivalcev, da je njeno prebivalstvo pokazalo izredno življenjsko moč in daleč nadkrililo tako v gospodarskem kot v kulturnem pogledu svoje arabske sosedes.

Ves čas svojega obstoja je Izrael branil svoje meje pred neprestanimi napadi arabskih teroristov in se skušal rešiti zadržke, ki so mu jo pripravljali Nasser in njegovi zavezniki. Zato si je leta 1956 s pohodom na Sinaj zagotovil svobodo pomorske plovbe v Akabskem zalivu skozi ožino Tiran, da bi imelo pristanišče Eliat dohod do zunanega sveta, ki mu ga Nasser ni hotel dovoliti. Bila je Organizacija združenih narodov tista, ki se je zavezala, da bo jamčila za svobodo pomorske plovbe v omenjenem zalivu.

Psihološko se da razumeti Nasserja, da je vsa ta leta iskal priliko za protitudarec, zlasti ker je zadnje čase med arabskimi državami vedno bolj zgubljal na ugledu. Dvignil je bandero »svete vojne« zoper Izrael in sprožil 18. maja letos dogodke, ki so se končali v vojnem metežu. Nepričakovano je predložil glavnemu tajniku OZN U Tantu zahtevo, da se čete Združenih narodov, ki so varovale mejo med Egiptom in Izraelom ter ščitile vhod v Akabski zaliv, takoj umaknejo. Je to storil sam od sebe ali nahujskan od drugega?

U Tant je tedaj izdal stvar miru. Namesto da bi vso zadevo predložil Združenim narodom, je Nasserju takoj ustregel in čete OZN odpoklical. Zavestno je Nasserju odprl pot do napada. Upravičeno je britanski ministrski predsednik Wilson dejal v zvezi s to nesrečno U Tantovo odločitvijo: »Kje ste še videli, da se gasilce odpokliče prav v trenutku, ko naj izbruhne požar?« Izraelci so prepričani, da je bil to pot U Tant orodje Nasserja in da je podprl Sovjetsko zvezo v njeni igri zoper Sev. Ameriko. Zapravi si je sloves nepristranosti in modrega posredovalca za zmeraj.

Veliko krivde za spopad pa ima tudi Sovjetska zveza. S svojimi izjavami je Nasserja moralno podpirala v njegovih zločinah nameri zoper izraelski rododom in Jude obtoževala napadalnih namenov zoper Arabce. Tudi Tito se je v polni meri postavil na Nasserjevo stran, medtem ko se je vsa svobodna javnost po svetu opredelila za Izraelce.

Popolni vojaški polom ofenzive arabskih držav je olajšal varnostnemu svetu v OZN sprejetje enotne resolucije, ki se ji je pridružila tudi Sovjetska zveza in v kateri sta bili obe vojskujoči strani pozvani, naj takoj prenehata s spopadom. Resolucija pomeni uspeh za ameriško diplomacijo, ker ne zahteva od Izraelcev umika na meje iz leta 1948, kakor so to hoteli Sovjeti. Upajmo, da je najhujše že mimo, zlasti ker so Izraelci pripravljali, dasi zmagovalci, razpravljati in da bo zmagovalo načelo papeža Pija XII. ob izbruhu druge svetovne vojne: »Z razgovori se ne izgubi ničesar, z vojno pa vse.«

Nesreča florentinskih izletnikov v Postojni

Med nevihto, ki se je razbesnela v nedeljo popoldne nad našo pokrajino, se je pri Postojni pripetila cestna nesreča, pri kateri je bilo vseh 47 potnikov ranjenih. Avtobus iz Firenc je prihajal iz Ljubljane z namenom, da se ustavi še v Postojni. Vozač avtopulmana se je hotel izogniti avtu, ki ga je na mokri cesti zaneslo na napačno stran, a je pri tem sam izgubil oblast nad vozilom, začel na rob ceste in se prevrnil po strmem nasipu v kraško globel in tam obstal s kolesi navzgor. Vsi potniki so bili bolj ali manj hudo ranjeni. Na kraj nesreče so takoj prihiteli ognje-gasci in jugoslovanski Rdeči križ, ki je ranjence odpeljal v Izolo, Koper, Postojno, Ljubljano in druge kraje. 24 ranjenecov so prepeljali v Trst. Pet izmed teh je hudo ranjenih, prav tako je hudo ranjena neka ženska, ki so jo peljali v bolnišnico v Izolo. Nesreča se je pripetila en kilometer od Postojne.

Če bodo vse osebe ostale pri življenju, je to zasluga samo zgledne in hitre pomoči jugoslovanskega Rdečega križa, ki je prihitel še celo iz Izole, da je naložil

ranjence na svoj avto in jih odpeljal v bolnišnico.

Črni dan britanskega letalstva

V teku dvanajstih ur so britanske letalske družbe zabeležile dve strotahni nesreči, ki sta povzročili smrt 160 oseb. Prva se je pripetila 3. junija ob 22.15 v bližini francoskega mesta Perpignana v Pirenejih. Na letalu »DC-4«, ki so ga vzeli v najem, se je nahajalo 88 Britancev, namenjenih na »Costo bravo« v Španiji. Letalo se je pripravljalo na pristanek na letališču v Perpignanu, ko je zadelo ob hrib, se preklalo na dvoje in se nato razpršilo na tisoče kosov. Od 88 potnikov se ni nihče rešil.

Druga nesreča se je pripetila 4. junija ob 10. uri zjutraj, ko je britansko letalo »Argonaut« s 84 potniki treščilo na tla v bližini Stockporta v Cheshire. 72 oseb je našlo smrt v plamenih.

UTRIP CERKVE

Mednarodno zasedanje »Pacem in terris«

V Ženevi v Švici se je zaključilo drugo mednarodno zasedanje imenovano »Pacem in terris« po znani encikliki Janeza XXIII. Mir na zemlji. Zasedanja ali konference se je udeležilo 400 predstavnikov raznih dežel, ki so posvetili razprave perečim vprašanjem bližnjega in daljnega Vzhoda. Udeležbo pri tej konferenci so odklonili: Rusija, komunistična Kitajska in Severni Vietnam. Jugoslavijo je zastopal in na zasedanju tudi govoril vodilni komunist hrvaške zvezne republike dr. Vladimir Bakarić. »L'Osservatore Romano« pravi, da so že začeli s pripravami za tretjo konferenco, ki naj bi se vršila nekje v Aziji.

Pred štirimi leti je umrl papež Janez XXIII.

V soboto, 3. junija je bila četrta obletnica smrti papeža Janeza XXIII. Ljudje vseh stanov so v velikem številu obiskali njegov grob, ki je že postal ena najbolj privlačnih točk v Rimu. V petek, 2. junija, na državni praznik, je obiskalo rojstno vas Janeza XXIII. Sotto il Monte pri Bergamo 60.000 ljudi.

Vatikanski dokumenti iz obdobja zadnje vojne

V letu 1965 je izšel prvi zvezek vatikanskih dokumentov, ki kažejo na delo Pija XII. v času zadnje vojne. Lani je izšel drugi. Pred par dnevi je državno tajništvo predložilo častnikarjem tretji zvezek teh dokumentov, ki so vzeti iz vatikanskega arhiva. Ta tretji zvezek obsega 605 dokumentov iz časa med leti 1939 in 1945, ki se nanašajo na Poljsko in na baltske države pod nemško okupacijo. Iz teh dokumentov je razvidna vsa tragika teh dežel. Iz njih se da tudi razumeti, zakaj ni papež Pij XII. tistikrat tako nastopil, kakor nekateri danes zahtevajo.

SPOMINSKA PROSLAVA ob peti obletnici smrti Mirka Fileja

Fileja zapel pod dirigentsko roko Zdravka Klanjščka še pesem »Jaz pojdem med polja«.

Po tej svečanosti je predsednik Slov. kat. prosvete dr. Kazimir Humar povabil vse navzoče na zakusko v spodnjo dvorano Katoliškega doma, kjer je duh slovenskega občestva v polni meri prišel do izraza.

POPOLDANSKA PRIREDITEV

Pozdravno besedo je v imenu Zveze slovenske katoliške besede izrekel g. Stanko Jeričijo, ki vodi tudi mešani zbor »Lojze Bratuž«. Poudaril je vrline, ki so odlikovale pokojnega profesorja kot človeka. Njegova stalna skrb je bila spoznati sočloveka, postati njegov prijatelj in razumeti njegove težave. Ljubil je našo skupnost in se izgovarjal zanj. Kulturno delo mu je prineslo nešteto težav, razočaranj in grenkih preizkušenj, a on je vztrajal v najbolj težkih materialnih in psiholoških pogojih. Popustil je šele na bolniški postelji. Nič mu ni bilo mar ne za čas ne za denar ne za lastno zdravje. Velikodušno se je žrtvoval do konca in vsem, zlasti pa mladini, zapustil vzgled ljubezni do Boga, domovine, lepe pesmi, glasbe in umetnosti. Naj bi prav njegova smrt bila seme povih požrtvovalnih in idealnih kulturnih delavcev med nami, ki bodo nadaljevali pot, po kateri je s takim zagonom hodil pokojni profesor!

Vsa spominska proslava je bila razdeljena v dva dela, ki jih je ločil prikaz življenja in dela pokojnika v slikah.

Po zborni recitaciji pesmi Ljubke Sorlijeve so sledili nastopi raznih pevskih zborov, ki so vsi izvajali skladbe prof. Fileja. Zbor »Lojze Bratuž« je zapel tudi Gallusov »Benedictus«. Zboru »Lojze Bratuž«, ki je obe skladbi dognano zapel, je sledil zbor goriške Marijine družbe pod taktirko prof. Lojzke Bratuževe z dvema pesmima: Breznadežni (zbor) ter Ave Marija, rajski dar, solo točke, ki jo je doživel zopet ga. Mira Brajnik Pangosova. Cerkveni zbor iz Podgore pod vodstvom Mirka Spacapana je razveselil občinstvo s Himno evharističnemu Kralju, ki jo je prof. Filej skomponiral za evharistično slavo v Standeržu leta 1952, ter s pesmijo »Obkroža te blesteči venec slave«. Farni zbor iz Steverjana (dirigent Herman Sre-

brnič) je prispeval dve pesmi: »Dobri Jezus« in »O Jezus, sem pripravljen«; mešani zbor iz Standerža pod vodstvom organista Maksa Debenjaka pa skladbo »Kdaj, o Jezus, te pričakam?«. Prvi del sporeda so zaključili pevci in pevke mešanega cerkvenega zbora Rupa-Peč, ki ga vodi Zdravko Klanjšček, s pesmima »Pozdrav Mariji« ter »Sveti Marko«.

Vse točke tako prvega kakor drugega dela je v uglašeni besedi povezoval Viktor Prašnik, medtem ko je z leve strani odra zrl na občinstvo portret pok. Fileja ob klavirju, delo akad. slikarja Toneta Miheliča, dokončano prav za dan spominske proslave.

Drugi del se je pričel s predvajanjem skiptičnih slik, ki naj bi ob spremljavi govornih besed in ubrane glasbe podale življenjsko zgodbo pokojnika. Doberdopskemu župniku Bogomilu Breclju je ta prikaz uspel izredno dobro, tako po izbiri slik, motivov in besedila, saj se je zdelo, da se na platnu predvaja resnični film, ki je zlasti proti koncu prikladal v navzočih marsikatero tiho solzo ob prizorih pokojnikove smrti in pokopa.

Dr. Zorko Harej je nato v mojstrsko zasnovanem govoru podal oris dela prof. Fileja kot glasbenika, nakar so spet sledili nastopi raznih zborov. Prva se je predstavila slovenska srednja šola v Gorici pod vodstvom prof. Iva Bolčina s priredbama »Mi ptička zapoje« ter »Veseli pastir«. Nato so nastopila dekleta z goriškega učiteljskega, ki jih vodi prof. Gabrijel Devetak s skladbama »Jerica« in »Lovska«. Moški zbor iz Standerža je podal, voden od Maksa Debenjaka, pesem »Jaz pojdem med polja«, zbor »Fantje izpod Grmade« (dirigent Ivo Kralj) pa »Sredi zime« ter »Ptičke so odjadrale«.

Bilo je naravno, da so zadnji nastopili pevci zbora »Mirko Fileja«, ki že v svojem naslovu ohranjajo spomin na velikega glasbenika in v vsakim nastopu oživljajo njegovo prisotnost med nami. Zapeli so z vsem zanosom »Nekje v gorah« in »Veseli ptiček« ter tako dostojno zaključili: »re-ditevi, ki je bila na veliki višini in doživet izraz hvalačnosti do spomina pokojnika, čigar telo je sicer sprejela vase zemlja goriškega pokopališča, toda čigar duh bo živel med nami, dokler bomo čutili, molili, govorili in peli v jeziku, ki je bil Filejev in mora biti naš ter naših otrok danes, jutri in vedno.

-eJ

Kronanje svetogorske Matere božje

Višek svetogorskega leta ob 400-letnici prikazanja Matere božje na Sveti gori je bila navzočnost Marijine milostne podobe v goriški stolnici od 11. do 18. junija 1939. leta. V tistih dneh se je zvrstilo okrog podobe sto tisoč Marijinih častilcev, 30.000 pa jih je prejelo sv. obhajilo.

V čast božjo in Device Marije!

Na binkoštni ponedeljek, dne 16. maja 1701. leta Anton Miniussi iz Kopra. Deset mesecev ga je mučila neznosna mrzlica. Ker se je ni mogel rešiti z naravnimi sredstvi, se je zatekel k nadnaravnim. Naročil je, naj ga odnesejo na Sv. goro nad Gorico, da si od tukajšnje Matere in milostne Device izprosi zdravje. Ves mrzliččen je dospel na Sv. goro, a že ga je zapustila mrzlica.

Dve leti je istega trkala ostra bolečina v stegnu. Zdravila mu niso nudila nikake olajšave, a se je zaobljubil preslati Materi božji s Sv. gore nad Gorico in že je bil ozdravljen, v letu Gospodovem 1708.

Dne 13. julija 1712 je zgoraj imenovani skupno s Petrom Muratto in drugimi tovariši odpotoval iz Kopra, da bi šli počastit D. Marijo na to Sv. goro. V miljenem zalivu jih je zajela strašna nevihta. Ko so izgubili vsak up, da si rešijo življenje, so se z molitvijo obrnili k tukajšnjemu svetišču in se priporočili presveti Device. Takoj nato so srečno dospeli v pristan.

V cerkvi manjših bratov stroge obnovljene observance na Sv. gori pri Gorici, v oglejskem patriarhatu, je od leta 1544 dalje izpostavljena sveta podoba Marije Device, znane kot vir milosti, katera se je, kot poroča izročilo iz leta 1539, trikratno prikazala preprosti in pobožni pastirici, po imenu Urška Ferligoj, ter ji ukazala, naj reče ljudstvu, naj njej na čast tamkaj postavijo cerkev in prosijo milosti. Zaradi neštevilnih čudežev in milosti, ki so jih tamkaj dosegli, je ta kraj zadobil ime Sveta gora. Od onega časa dalje so nenehno obiskovali to sveto podobo, zlasti v času, ki gre od velike noči do vseh svetih, pa tako, da je ob glavnih praznikih došlo tudi več kot po 12.000 oseb.

Presvetli in prečastiti gospodje! Na očete tega samostana, ki so ponižni služabniki Vašega presvetlega in prečastitega gospostva, se spričo tega obrača vse tukajšnje ljudstvo, v prvi vrsti sodnijska oblastva in mesni svet, meščanstvo, kot tudi tuji knezi in plemenitaši, naj se izposluje kronanje te svete podobe. Izjavljajo se pripravljene, da prevzamejo vsak strošek, ki bi nastal in sporočajo, da je v ta namen neka dobrotnica že dala izgotoviti kroni iz čistega in pristnega zlata.

Prosilci, ki dobro razumejo, kako izrednega pomena bi bilo to kronanje, saj bi znatno poglobilo češčenje velike Matere Gospodove, ponižno prosijo, naj Vaše presvetlo in prečastito gospostvo blagovoljivo počasti to sveto podobo s tem, da dovoli in odredi njeno javno kronanje. Medtem naj blagovoljivo poveriti oglejskemu patriarhu nalogo, da zaukaže sodni postopek za ugotovitev nastanka, starodavnosti, številnih čudežev in milosti, dotoka romarjev ter naroči pregledati že izgotovljeni kroni. Ko bo kapitelj po dokončani preiskavi prejel zadevne izjave in dokaze, bo več kot upravičen, da hkrati s prosilci usliši vse tukajšnje Marijine častilce.

Praznik češenj v Mačkovljah

Pogostokrat slišimo ali celo sami tožimo nad današnjo mladino, da ne zna ali da nima več razumevanja do kulturnega dela ter ohranjanja starih običajev in tradicij. Po nekaterih vidnih znakih sodoč, moramo vendar priznati, da se v zadnjem času stanje boljša.

S tega vidika moramo dati vse priznanje mačkovljskim doraščajočim ter odraslim mladini in vsem sodelujočim, da so pred nekaj leti pričeli z originalnim praznikom češenj. Zamišljal je bila res posrečena ne samo zaradi primerne lege kraja, ampak tudi zaradi domačnosti in vedrega razpoloženja, ki vlada na tovrstnih prireditvah.

Takšno razpoloženje je bilo tudi na letošnjem 5. prazniku češenj. Kljub neugodnemu vremenu in nevšečnostim, ki so s tem v zvezi, se je zbralo lepo število ljudi, tako da se je kulturni program izvedel skoro v celoti. Obsegal je zborni in solo petje, popevke ob spremljavi mladinskih ansamblov, govor in recitacije. Poleg domačega pevskega zbora pod vodstvom prof. Mamola je prvič nastopil tudi moški oktet iz Trsta, ki je zapel več pesmi tako v prvem kot v drugem delu programa (ter pozneje nadaljeval svoj koncert pri mizi in domači kapljici pod krošnjami dreves do poznih večernih ur). Simpatičen je bil tudi nastop skavtskega terceta ter dueta Darija in Mirande. Svojevrstno presene-

čenje nam je pa pripravil operni pevec prof. Kos, ki je s »Starčkom« oziroma s svojim brezhibnim glasom dal pečat praznika. Matejka Peterlin pa je podala šarljivo dalmatinsko zgodbo.

Ko se je v mraku zaključil kulturni del praznika, je marsikdo bil prijetno presenečen nad peštrim sporedom in njegovim spontanim izvajanjem. Prirediteljem gre tudi priznanje, da niso poskrbeli samo za zabavo in prijetno razpoloženje, temveč tudi za okrepitev narodne zavesti.

Tudi letošnji praznik češenj v Mačkovljah je pokazal, da je vredno s tradicijo nadaljevati tudi v prihodnje.

Udeležence

Najprimernejši čas za birmo

Veliko se v zadnjem času razpravlja, kdaj bi bil najprimernejši čas za birmo. Tu pri nas smo vajeni, da gredo otroci k birmi kmalu po prvem obhajilu. Ponekod celo isti dan. Kaže pa, da mora priti do spremembe in bo treba preložiti birmo na poznejši čas. Znani ameriški škof Fulton Sheen je odločil, naj mladi ljudje pristopijo k birmi s 17. ali 18. letom, to je, predno gredo na univerzo. S 13. letom pa bodo otroci s posebno pobožnostjo pomnožili krstne obljube.

Zlatomašniku msgr. Srečku Gregorcju čestitke in voščila!

V četrtek, 8. junija je msgr. Srečko Gregorec v globini svoje duše doživljal zlatomašniško srečo ob spominu na svoje duhovniško posvečenje, ki ga je pred 50 leti prejel v cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani po rokah škofa Jegliča. Ni mu bilo dano, da bi v družbi radostnih sobratov in sorodnikov stopil pred oltar in slovesno zapel glorio: njegov mistični oltar je bolniška postelja, s katere že dobra tri leta dviga nepretrgoma k Bogu kelih trpljenja in vdane žrtve; ni mu bilo dano, da bi pri slovesni zlati maši vzel v svoje roke Telo in Kri Kristusovo in Najvišjemu daroval Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta; odkar ga je na samo velikonočno jutro 29. marca 1964 v spovednici v goriški stolnici zadela kap, se sam pouziva kot daritvena žrtev Najvišjemu, prenašajoč z naravnost junaško vrednino in vdanostjo v voljo božjo tako hudo bolezen.

Rodil se je msgr. Srečko Gregorec v Mengšu na Gorenjskem leta 1894, študiral je v Ljubljani in bil posvečen v duhovnika 8. junija 1917. Duhovniška pot ga je peljala preko Senožet, Trnovca pri Ilirski Bistrici in Matenje vasi v Sturje na Vipavsko, kamor je dospel 1. aprila 1927. Tu je razvil bogato duhovniško dejavnost, tako da se je to središče razvil v odlično župnijsko skupnost, kjer so verniki živeli res v evharističnem in marijanskem duhu. Župnijska cerkev v Sturjah je bila vedno nabito polna in prav tako župnijska dvorana, kjer so se prirejale kulturne prireditve kljub vsemu »ašističnemu nasilju«. Leta 1945 je msgr. Gregorec prišel v Gorico in nadškof Karel Margotti ga je imenoval za kanonika penitenciarja v stolni cerkvi. V spovednici je nato preživel dolge ure, zdravil duhovne rane in duhovno vodil neštete duše slovenskih in italijanskih vernikov. In v spovednici se je v jutro Vstajenja srečal s Križanim, ki mu je naložil križ boleznin.

Msgr. Gregorec je bil vedno velik ljubitelj melode. To je bil v vseh župnijah, kjer je deloval, saj so se povsod pod njegovim spretnim vodstvom razcvetele verske organizacije, deklške in mladeniške

Marijine družbe in Marijini vrtci. In to je bil tudi v Gorici, kjer je deloval kot katehet na višji gimnaziji, liceju in učiteljski. Veliko skrb je posvečeval najmlajšim, bodisi kot katehet na Plešivem in še zlasti kot ljubeči urednik »Pastirčka«, versko-vzgojnega lističa za ljudskošolske otroke, ki ga je urejeval celih deset let.

Msgr. Gregorec je tudi veliko pisal v nevezani in vezani besedi. Ostal je vedno na verskem polju. Izdal je razne šmarnice in vrtince, priročnike in zbirke premišljevanj za družbenice (»Marijine rožice«, »Po Mariji k Jezusu«), zbirko nedeljskih pridig »Nebo in zemlja«, veroučne učbenike »Evangelij«, »Fundamentalka«, »Dogmatika«, »Moralka«. Pisal je tudi veliko igrice in dramatskih prizorov ter pesmic, od teh so številne uglasbene in jih naši verniki kar radi prepevajo. Časten je tudi njegov prispevek za Mohorjevo koledar.

Msgr. Gregorec ni prekinil s svojim delom niti ne na bolniški postelji. Svoje misli in stihje piše z levico, ker se ne more posluževati desnice, nato jih drugim narekuje. Tudi na postelji spoveduje. Njegova bogata življenjska izkušnja se kaže v modrih nasvetih, ki znajo često razsvetliti marsikateri voz. Zlasti pa moli in se žrtvuje, Zlasti za svoje slovensko ljudstvo, za našo mladino, za duhovniške in redovniške poklice. Sveča je, ki še bogato plamti, razsvetljuje, kaže pot idealov, pot kvišku, k Bogu!

R. K.

Slovenski filmi v naših društvih

Mešana italijansko-jugoslovanska komisija se je dogovorila, da se bodo izmenjevali filmi: italijanske bodo pošiljali italijanski narodni manjšini v Jugoslavijo, slovenska narodna manjšina v Italijo pa bo dobivala slovenske filme. Predvajali jih bomo lahko v svojih društvenih dvoranah. Dogovor je bil tak, da bomo dobili istočasno v Trstu dva slovenska filma: enega bo dobila Slovenska prosveta v ulici Donizetti, ki ga bo posredovala katoliškim prosvetnim društvom, drugi film pa bo imela v oskrbi Slovenska prosvetna zveza, ki ga bo posredovala društvom, ki so včlanjena v njej in seveda tudi drugim, ki bi se za film zanimali. Ko bo film po vseh društvih, ki bodo zanj zainteresirani, bosta prosvetni centrali film zamenjali in bo film spet potoval po društvih. Tako bodo imeli priliko filme gledati vsi naši ljudje in ga bodo lahko dobila za en večer vsa društva.

Trenutno ima Slovenska prosveta v ulici Donizetti na razpolago film »Vesna«, prej pa je imela »V dolini miru«, a ker je bil filmski trak že precej izrabljen, je bila poslana prošnja v Ljubljano za boljši izvod. Slovenska prosvetna zveza pa ima na razpolago »Ne joči, Peter!«, ki pa je v »cinemascope« in ga zato ne morejo predvajati tam, kjer nimajo primerne filmskega projektorja.

Tisti, ki bi želeli rezervirati film »Vesna«, naj telefonirajo na Slovensko prosveto (tel. 23-779), ali naj se sami zglasijo vsak delavnik od 8-12, v soboto pa od 18.30 do 20. ure.

»Vesna« je bila na sporedu v sredo 7. junija v Slomškovem domu v Bazovici, v četrtek 8. junija pa v Gorici, kjer je bila predvajana v okviru SKAD-a. V petek 9. junija bo v Pevni ali Steverjanu (Slov. kat. društvo), v soboto 10. junija v SKK v ulici Donizetti v Trstu, v nedeljo 11. junija v župnijski dvorani na Katinari ob 16h, v nedeljo 11. junija ob 18.30 v Finžgarjevem domu na Opčinah za vse tiste, ki ga zadnjič niso mogli videti do konca in še za druge.

